

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลบ้านสระมีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความเชื่อเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๒ ด้าน

๑. ด้านวิชาชีพ คือ กลุ่มจักสานหวาย

๒. ด้านการรักษาแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน อาทิ ทุ่งกุด งูสวัด เป็นต้น

กลุ่มจักสานทำบ้านเก่า

ประวัติการจัดตั้ง (กลุ่มจักสานทำบ้านเก่า)

เมื่อปี ๒๕๓๒ ทางเจ้าหน้าที่เคหะกิจเกษตรอำเภอ

สามชุก ได้แนะนำพร้อมฝึกสอนให้กับกลุ่มแม่บ้านทำบ้านเก่า ทำการจักสานเพื่อเป็นความรู้และอาชีพเสริม โดยเริ่มที่ ผักตบชวา ไม้ไผ่ ก้านมะพร้าว และหวาย ซึ่งในขณะนั้นกลุ่ม แม่บ้านมีสมาชิกประมาณ ๒๐ คนเศษ ได้ทำการจักสานและนำ ออกจำหน่าย ส่วนใหญ่จะนำออกไปจำหน่ายตามหน่วยงาน ราชการที่จัดกิจกรรม และได้ทำการจักสานและพัฒนารูปแบบ วัสดุ ผลิตภัณฑ์มาตลอด เป็นผลิตภัณฑ์ประเภท ตะกร้า รูป สัตว์ ที่นอนสำหรับแมว กระเป๋าหิ้ว หมวก และที่ใส่ผลไม้ สำหรับตั้งโต๊ะ เป็นต้น

ต่อมาปี ๒๕๓๙ เริ่มทำการจักสานหวายเพียงอย่าง เดียว เพราะสามารถจัดหาวัสดุได้ง่าย จนถึงปี ๒๕๔๑ จึงเพิ่ม ผลิตภัณฑ์อีกหนึ่งชนิด คือ พานหวาย ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ ที่พบเห็นและซื้อไปจำนวนมากพอสมควร

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ ฯพณฯ บรรหาร ศิลป อาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ได้มาตรวจเยี่ยมคุ้มทำบ้านเก่า ในโครงการคนดีศรีสุพรรณ ซึ่งทางกลุ่มได้มอบพานหวายให้ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา เป็นของที่ระลึก ท่านมีความสนใจ มากจึงสั่งให้ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค ๘ และศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามชุก ช่วยสนับสนุน และ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา ได้มา เยี่ยมเยียนอีกครั้งพร้อมมอบทุนสนับสนุน

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๙ องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านสระ สนับสนุนโครงการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสตรีใน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในปัจจุบันเป็นของใช้ประเภทหวาย เช่น ตะกร้าหวาย พานหวาย ที่ใส่ผลไม้หวาย ที่ใส่กระดาษ ขี้ขูดหวาย แจกันหวาย และขันหวาย เหมาะสำหรับการใช้ สอยกันทุกเพศทุกวัย มีความคงทนและสวยงาม

คณะกรรมการบริหารกลุ่มประกอบด้วย

๑. นางทองปลิว บัวปรอด ประธาน
๒. นางสะอาด พุดซ้อน รองประธาน
๓. นายดำรง นิตสุวรรณ เลขานุการและเหรัญญิก
๔. นายทองอยู่ บัวปรอด กรรมการ
๕. นายสมศักดิ์ พลเสน กรรมการ
๖. นางมะลิ นิตสุวรรณ กรรมการ
๗. นางสีนวล บัวปรอด กรรมการ
๘. นางสาวพิน ทองสุข กรรมการ
๙. นางสาวครุ คล้ายวิเชียร กรรมการ

อุปกรณ์การจักสานหวาย ประกอบด้วย

๑. หวายกลิ้ง
๒. ผิวหวาย
๓. กาววิทยาศาสตร์, ยางวง, ตะปู
๔. กระดาษทราย, น้ำมันทาไม้
๕. สีเคมีย้อมผ้า, แปรงทาสี
๖. ตัวหนีบ, กรรไกรตัดกิ่งไม้, กรรไกรเล็ก
๗. เหล็กแหลม, มีดทำครีว
๘. คีมตัดตะปู, คีมปากแหลม, ค้อนเล็ก
๙. ดินสอดำ, ไม้บรรทัด, ปากกาถูกลื่น

สถานที่ตั้งกลุ่มจักสาน

กลุ่มจักสานหวายทำบ้านเก่า ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๙๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

การจักสานหวายสำเร็จรูป

การขึ้นลวดลาย

การขึ้นรูปแจกัน

อุปกรณ์ในการจักสานหวาย

สินค้าที่กลุ่มจักสานหวาย ผลิตเพื่อจำหน่าย

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

การพ่นงูกัด

ภูมิปัญญาชาวบ้านในเรื่องการพ่นงูกัดนี้ ได้สอบถามจากบุคคลที่ทำหน้าที่ในการรักษา เล่าว่า วิชาการพ่นงูได้มีการสืบทอดมาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย จนมาถึงรุ่นของนายสุตพลายระหาร ก็ได้ศึกษาวิชานี้ไว้ เพื่อสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ เพราะพื้นที่ในตำบลประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งชาวบ้านรู้จักกันดีอยู่แล้วว่าการทำอาชีพเกษตรกรรมย่อมต้องมีพืชต่างๆ หลายสายพันธุ์ที่อาจทำให้ผู้ที่ถูกกัดอาจตายได้

การพ่นงูสวัด

ภูมิปัญญาชาวบ้านในเรื่องการพ่นงูสวัด ชนรุ่นหลังอาจจะไม่เข้าใจในความหมายของคำว่า“งูสวัด” ว่ามีอาการเป็นอย่างไร อาการของงูสวัดเป็นอาการคล้ายๆกับการเป็นริ้ว แต่ชาวบ้านเชื่อกันว่าถ้าเริ่มเป็นที่ใดแล้วเกิดการลุกลามและมาบรรจบกันจนครบรอบอาจทำให้ตายได้

(๑) เครื่องประกอบพิธีการพ่นงูกัด และพ่นงูสวัด ประกอบด้วย

๑. เหล้าขาว ๑ ขวด
๒. หมาก (หมาก, พลู, เปลือกไม้)
๓. เงิน ๑๖ บาท

(๒) ขั้นตอนการการพ่น

เหล้าขาวเพื่อบูชาครูบาอาจารย์ แล้วเคี้ยวหมากพลูพ่นลงไปบริเวณที่ถูกงูกัด หรือบริเวณที่เป็นงูสวัด เมื่อรักษาหายแล้วจะต้องส่งขวัญข้าวให้แก่ครูบาอาจารย์

(๓) การส่งขวัญข้าว

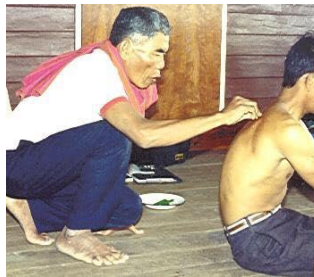
การส่งขวัญข้าว เป็นประเพณีอย่างหนึ่งเฉพาะผู้ที่ถูกงูกัดที่ต้องกระทำเมื่อหายจากอาการถูกงูกัด เพื่อเป็นการเคารพครูบาอาจารย์ที่สามารถรักษาให้หายได้ การส่งขวัญข้าวจะกระทำครั้งเดียวเมื่อหายจากอาการถูกงูกัดแล้ว

เครื่องส่งขวัญข้าว ประกอบด้วย

๑. ขนมัดมัดแดงมัดขาว	๑ สำรับ
๒. บายศรีปากชาม	๑ คู่
๓. ข้าวสวย	๑ ถ้วย
๔. ไข่	๑ ฟอง
๕. น้ำ	๑ แก้ว
๖. เงิน ๑๖ บาท	
๗. กล้วยหึ่งงาม ๑ หวี	

เจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน

นายสุต พลายระหาร

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน

